

Марина Рудіна, Анастасія Голуб
Київ, Україна

Медіатексти як спосіб актуалізації теми війни в Україні

Abstract. *The article examines the role of media texts in actualization of the war in Ukraine. Media texts have various formats, such as news articles, videos, photographs, and social media publications. The article emphasizes the role of media texts in shaping international support for Ukraine in its struggle for territorial integrity and peace. The above-mentioned socio-cultural and pragmatic dimensions create the need for highly professional translation, in particular, of the titles of foreign-language media texts into Ukrainian and Ukrainian-language media texts into world languages in order to reproduce the actualization of the war theme.*

Key words: *media texts, functions of media texts, war in Ukraine, actualization*

Загальновідомо, що свідомість людини формується під впливом різних факторів: рівня економічного розвитку країни, глобальної геополітичної ситуації, структури суспільства та взаємозв'язків у ньому, виховання, освіти тощо. Проте основним джерелом, що закладає фундамент для критичних роздумів, застосування таких категорій мислення, як сприйняття й аналіз, є інформація, яка супроводжує людину кожного дня. Переважно, це – новини в різних формах, тобто медіатексти. Глобальна інформатизація наразі довела свою продуктивність, оскільки з початком повномасштабної війни на території України увага світової громадськості була одразу привернута до подій вторгнення, терору й геноциду українського народу, що сприяло залученню світових організацій до надання допомоги нашій країні. Отже, медіатексти в сучасному світі є потужним засобом актуалізації теми війни в Україні.

Матеріали відповідних публікацій, охоплюючи широкий спектр форматів, відображають не лише безпосередні наслідки військового конфлікту, але й його соціокультурні, економічні та політичні аспекти. Від новинних репортажів і документальних фільмів до відеоігор і соціальних медіапублікацій, – практично в усіх медіатекстах висвітлюються актуальні аспекти суспільного життя, підсилюється свідомість громадськості щодо важливості миру та безпеки. Завдяки таким матеріалам люди мають можливість отримувати інформацію про реальну ситуацію на передовій, а також про життя тих, хто переживає війну з першої руки. Публікації допомагають дізнатися про героїзм та жертвовність воїнів і мирних мешканців, а також про проблеми, з якими вони зіштовхуються. Медіатексти сьогодні, ніби каталізатори громадської свідомості, викликають гострі обговорення, колективну чи особисту рефлексію щодо причин і наслідків війни, спонукають до дії на рівні держави, підприємств, волонтерів.

Крім того, медіатексти відіграють важливу роль у формуванні міжнародної підтримки для України в її боротьбі за територіальну цілісність та мирне життя, допомагають привернути увагу світової спільноти до проблеми війни в Україні, впливають на зміцнення авторитету нашої країни на міжнародній арені. Проте вплив медіатекстів про війну на людину, особливості й функціональне навантаження заголовків медіатекстів ще не були предметом наукових досліджень, оскільки за добу незалежності Україна ще не проживала такий гіркий досвід.

Актуальність статті зумовлена потребою дослідження особливої ролі та функцій сучасних медіатекстів, оскільки саме вони відіграють ключову роль у відображенні й розумінні теми війни в Україні, сприяють формуванню світової підтримки для перемоги агресора та повернення миру в Європі.

Метою статті є дослідження медіатекстів в аспекті їхнього сприяння актуалізації теми війни в Україні, зокрема виявлення функціональних особливостей. З моменту повномасштабного вторгнення Росії в Україну медіатексти стали не просто джерелом інформації, а й потужним інструментом актуалізації теми війни та мобілізації суспільства. Їхня роль виходить далеко за межі простого інформування, набуваючи перетворюючого впливу на емоції, думки та дії людей. Можна сказати, що активно формується нове функціональне призначення сучасних медіатекстів. У межах статті подаємо результати аналізу назв медіатекстів як способу актуалізації теми війни в Україні.

Перш за все, хоча домінуючою і залишається традиційна інформаційна функція, проте вона набула нових акцентів у силу війни на території країни. Основною метою цієї функції є подання об'єктивної інформації про події, які відбуваються в Україні в такий складний період. Тож медіатексти слугують першоджерелом достовірної інформації про перебіг бойових дій, злочини окупантів, гуманітарну катастрофу та героїзм українців. Журналісти, ризикуючи життям, збирають та публікують свідчення, що розкривають правду про війну світової аудиторії. Це надає можливість людям бути в курсі подій, формувати власну думку та свідомо ставитися до нової воєнної реальності: *«Україна на вістрі ножа»*, *«Поліція ідентифікувала понад сто російських військових, які вчинили воєнні злочини в Бучі на Київщині»*, *«Упродовж доби внаслідок російських обстрілів двоє людей загинуло, ще троє – отримали поранення»*, *«63 БпЛА та 88 ракет різного типу: росіяни завдали атаки по українській енергетичній інфраструктурі»*, *«Упродовж доби на Сумщині пролунало 225 вибухів внаслідок російських атак»* тощо.

По-друге, медіатексти активно впливають на емоції читачів. Завдяки емоційно зарядженим образам, фотографіям та відео, медіатексти здатні викликати співпереживання, гнів та мобілізувати людей на допомогу Україні. Історії людей, які постраждали від війни, свідчення про звірства окупантів та героїчні вчинки українських військових і цивільних стають вірусними, руйнуючи пропаганду ворога та об'єднуючи людей: *«Тут був конгрес-хол, спортзал та кафедра живопису...»*, *«На краю Пісків. Осередок життя наперекір війні»*, *«Війна за демократію і*

демократія у війні», *“Warwon'tstopthem. How young Ukrainian scientists won 21 medals at a competition in Tunisia”*, *“No iron is enough, as our will is tough”*, *“Kyiv cage serves coffee no matter what”*, *“When Russia comes, it destroys everything on its way”*.

По-третє, медіатексти забезпечують аналітичну функцію: і аналітичні статті, і розслідування та інтерв'ю з експертами, й всі інші матеріали допомагають зрозуміти причини війни, об'єктивно сприймати її перебіг та передбачити можливі наслідки. Зазначене надає читачській аудиторії можливість сформувати власну думку, свідомо ставитися до реальних подій: *«Військовий злет. Як змінювалася українська армія після відновлення української незалежності»*, *«Сучасна колоніальна війна. Ознаки та особливості російського колоніалізму»*, *“How long can war last”*, *“Real reasons why Ukraine wants NATO membership”*, *“Feel the difference between the “expansion” of NATO and the “advance” of Russia”*.

По-четверте, значно посилилася соціальна функція, що підтверджується низкою фактів. Так, медіатексти сприяють єднанню українського суспільства, впливають на формування нової ідентичності та суспільно значимих і особистісно важливих цінностей, надають людям відчуття належності до спільноти українців у всьому світі, посилюють підтримку та впевненість у перемозі: *«Україна повернула 11 дітей з Росії та окупованих територій»*, *«Десять років тому українців спробували вбити у власній країні за вибір бути собою та бути вільними, – Зеленський»*, *“Russianrocketsdonothavedelays, unlikeaidpackagesforourcountry. Shahed drones do not hesitate, unlike some politicians do”*, *“The youngest volunteer”*, *“Sweets for daddy”*, *“Staying close”*.

По-п'яте, відчувається зростання впливу медіатекстів на міжнародній арені. Медіатексти, перекладені англійською та іншими мовами, відіграють важливу роль у донесенні правди про війну світовій аудиторії, руйнуючи стереотипи і специфічну пропаганду, розвінчуючи міфи про Росію та мобілізуючи й посилюючи міжнародну підтримку України: *«Ви можете стати першим українцем, з яким може познайомиться іноземець»*, *«American Ambassador to the United Kingdom: Russia will never stop war in Ukraine”*, *“What happened next? The stories of people featured in Oscar-winning Ukrainian documentary “20 days in Mariupol”*, *“Ukrainian choir rocks Toronto subway”*, *“First Lady on how the war has impacted family-life”*, *“How to help Ukraine. During the two years of full-scale war, Ukraine received a lot of help. But if you feel like doing more, here are some steps you can take”*, *“Support for humanitarian aid to Ukraine”*.

По-шосте, різноманіття форматів медіатекстів робить актуальну й важливу інформацію доступною широкій аудиторії, сприяє її поширенню серед різних верств населення. Новини, репортажі, статті, інтерв'ю, фоторепортажі, відеосюжети, документальні фільми, підкасти, публікації в соціальних мережах, як-от: *Instagram, Facebook, Threads, Twitter, Телеграм-канали* – усі зазначені джерела як сучасні інформаційні інструменти послуговуються саме медіатекстами. Тож, медіатексти наповнюють суспільно значимим змістом усі масмедіа.

По-сьоме, сучасні медіатексти стануть, безсумнівно, спадком-джерелом

інформації для наступних поколінь.

Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що медіатексти як джерело сучасної комунікації набули сьогодні вагомих повноважень: бути одним із провідних джерел інформування як української, так і всесвітньої громадськості щодо актуальних подій перебігу російської агресії в Україні, найпотужнішим засобом привертання уваги до актуальних проблем, які потребують нагального вирішення, прогнозують виклики майбутнього. У зв'язку зі змінами, спричиненими початком повномасштабної війни в Україні, медіатексти стали дзеркалом подій, які відбуваються в країні щодня протягом останніх років. Визначальною рисою медіатекстів є їхня вичерпність, зміна прагматики комунікації на стверджувальну, перехід на українську та англійську мови. Англійські тексти сприяють поширенню у світі інформації про трагедію та руйнації в Україні. Зазначене у вимірі соціокультурному та прагматичному формує потребу високо професійного перекладу зокрема заголовків іншомовних медіатекстів українською мовою та україномовних медіатекстів мовами світу з метою відтворення актуалізації теми війни.

Висновок. Отже, сучасні медіатексти, відображаючи тему війни в Україні, оновили власну роль і функції як зміст традиційних і цифрових засобів інформації. Сьогодні вони – не лише джерело інформації, а потужний інструмент актуалізації теми війни в Україні, що використовується для інформування суспільства, впливу на емоції людей, мобілізації громадян і співвітчизників за кордонами країни, посилення міжнародної підтримки. Їхню роль у нинішній інформаційній війні складно переоцінити, адже вони є рушійною силою єднання, опору та впевненості в перемозі. Розширилися традиційні функції медіатекстів: в інформаційному аспекті вони перетворились на потужний інструмент актуалізації теми війни, мобілізації суспільства, впливу на емоції, думки і дії людей; посилилася аналітична складова; актуалізувався суспільний аспект відтворених у різних жанрах подій, портретів героїв, людських трагедій; переклад інформації іноземними мовами сприяв поглибленню взаємодії зі світовою спільнотою тощо. Медіатексти про війну в Україні збагатили суспільно важливим змістом сучасні масмедіа, що дозволяє назвати їх інформаційним спадком-джерелом для наступних поколінь. За такого підходу фаховий переклад медіатекстів потребує від перекладача як високої іншомовної компетентності, так і відповідальної громадянської позиції.

Література:

1. Kyiv Independent Official: https://instagram.com/kyivindependent_official?igshid=NGVhN2U2NjQ0Yg==
2. Svidomi_Eng: https://instagram.com/svidomi_eng?igshid=NGVhN2U2NjQ0Yg==
3. Svidomi_UA: https://instagram.com/svidomi_ua?igshid=NGVhN2U2NjQ0Yg==
4. Ukraine.UA: <https://instagram.com/ukraine.ua?igshid=NGVhN2U2NjQ0Yg==>
5. United24.Media: <https://instagram.com/united24.media?igshid=NGVhN2U2NjQ0Yg==>